

Kontrollkomitéens orientering til medlemmer og påtroppende nye styre. Vedlegg til komitéens rapport - årsmøtet 8.mai 2019

Medlemmer for regnskapsåret 2018: Siri Sørлие, Eli Myhrvold Michaelsen og Frank Danielsen

Siden alle tre Kontrollkomitémedlemmene går av etter årsmøtevalget nå i mai 2019 ønsker vi med dette vedlegget å orientere alle medlemmer /andelshavere og det påtroppende nye styret om en del saker som ikke synes særlig kjent.

Vannverket er et andelslag, et samvirkeforetak, og mye er basert på tillit. Målet har vært at andelshaverne, (kalt medlemmer i Samvirkeloven), selv skal rapportere sine opplysninger om antall boenheter, ekstra leiligheter, ansatte og dyr som igjen skal gi grunnlag for beregning av vannavgiftene. I praksis har dette dessverre fungert svært dårlig. Selv om medlemslista nå er så komplett som vi vel kan få den, må vi nok fortsatt regne med at noen velger å ikke melde ifra når det f.eks. opprettes en egen tilleggsleilighet på andelen.

Vannverksstyret vedtok derfor høsten 2017 at vannmålere skulle innføres. Dette skapte mye uro, både før årsmøtet i 2018, på **årsmøtet** og etterpå. Mange var nok redd for at vannet vårt ville bli betydelig dyrere med vannmålere. På **informasjonsmøtet** syntes det som mange endret standpunkt og innså at vannmålere er framtiden og ikke minst mer rettferdig for hvert enkelt medlem. Som alle kjenner til ble det avholdt **ekstraordinært årsmøte** den 20.februar i år og der møtte veldig mange medlemmer og mange hadde med fullmakter. Avstemmingen endte overveldende med at vannmålere kun skal benyttes hos noen få prosent av medlemmene, og det vil si at årsmøtet underkjente styrevedtaket. Siden flertallet mot vannmålere var så stor kan det tyde på at mange medlemmer bruker mye vann, – eller var det en annen grunn for resultatet av avstemmingen? Kanskje prosessen og informasjonen med innføringen? For øvrig handlet innleggene på det ekstraordinære årsmøtet om stemmeandeler kontra hvor mange andeler en andelshaver innehar, samt hjemmel for pålegg om å montere tilbakeslagsventil.

Uroen om vannmålere: Kontrollkomitéen kommenterte saken både på fjorårets årsmøte og det ekstraordinære årsmøte i år. Vi kan ikke se at det har kommet fram eller blitt påvist at styret har foretatt ulovlige vedtak eller disposisjoner utover det som ligger i vedtekter og lovverk. Saken er at en gruppe av medlemmene ønsker en annen retning for å styre vannverket videre uten vannmålere. Etter å ha mottatt og lest igjennom årsmøteheftet kan det se ut til at denne gruppen kommer til å overta styringen. Sjelden har det foreligget så mange innspill og forslag til behandling som til dette møtet. **Kontrollkomitéen minner medlemmene om at årsmøtet bør være klar på at konflikter og utgifter kan oppstå ved å reversere det som det avtroppende styret har igangsatt og at dette blir et ansvar og arbeid som det nye styret må ta seg av. En kan ikke forvente at et sittende styre som opptrer etter vedtekter, vedtak og gjeldende lovverk skal ha en plan B i tilfelle årsmøtet velger å vedta en helt annen kurs.** Da vil det trolig bli vanskelig å få noen til å ta på seg styreverv heretter.

Kontrollkomitéen minner om at i samfunnet ellers er det forbruker og forurenser som må betale for sine gjøremål, eksempelvis strøm, bilbruk, telefon, søppel, etc. Sett fra et miljøperspektiv er vannmålere med på å øke bevisstheten av vannforbruket, og derfor i henhold til «det grønne skiftet», redusere vannforbruket og hindre overbelastning på renseanlegget. **Husk at hver liter vann som går igjennom renseanlegget har en kostnad.**

Vedtektene: I 2011 endret Tyristrand Vannverk fra BA til SA og ble et samvirkeforetak. Vedtektene ble gjennomgått av spesialist på Samvirkeloven i 2010/11 og vedtektsendringene ble vedtatt på årsmøtet i 2011 da formålsparagrafen ble endret. Det har trolig vært endringer/tilføyelser i Samvirkeloven siden den gang og vedtektene bør derfor gjennomgås på nytt. I forbindelse med **skattefritak i 2015** ble også formålsparagrafen, § 3, endret. Siste endring ble vedtatt av årsmøtet i 2016. Kontrollkomitéen mener det er nødvendig med endringer/oppdateringer av vannverkets vedtekter slik at de er oppdatert og i samsvar med dagens krav, samt de lover og regelverk som omfatter rent drikkevann, bl.a. Samvirkeloven, Drikkevannsforskriften og Mattilsynets krav.

Krav til utbyggingsavtale ved etablering av nye boligfelt: Vedtektsendringen om dette kravet har gitt styret og daglig leder bedre kontroll med både tilknytningsavgift og beregning av vannavgifter. Sekretær har utarbeidet egne skjema for dette og «passer på» slik at beløpene blir innbetalt.

Nye bolig-, industriområder: Selv om det medfører store investeringer og oppgraderinger vil det også gi nye inntekter. Vannverket må følge med i utviklingen for å skaffe rent drikkevann til bygdas nåværende og fremtidige innbyggere. Kanskje bør tilknytningsavgiften økes?

Båtbruk: Våren 2017 ble båtregisteret gjennomgått og alle båtbrukere **MÅ ha dokumentert rett i h.h.t. Rettsboka fra 1991** for å benytte **robåt på drikkevanskilden Væleren**. Det er nå kun tre hytteeiere som har båtrett på spesielle vilkår. Båtregisteret ligger for øvrig både hos Ringerike kommunes miljøkoordinator og Mattilsynet. Tyristrand Jeger- og Fiskerforening innehar kontrollmyndigheten.

Nytt høydebassenget på Fegri: Som nevnt i årsberetningen er prosjektering av høydebassenget på Fegri gjennomført, men satt «på vent». Selve tomta, kjøpt i 1976, er godkjent fradelt i kommunen og skjøtet er tinglyst på Tyristrand Vannverk SA. Dessverre har det oppstått problemer med å få dokumentert skriftlig veirett til den gamle opparbeidede adkomsten som vannverket la ledning i og bygde fram til tomta rundt 1976, den gang med muntlig tillatelse. Men, nå er endelig Vannverket hjemmelshaver på alle sine eiendommer!

Kontrollkomitéen har også i år minnet styret på at økonomien eventuelt kan styrkes med en «**ekstraavgift**». Dette for å kunne finansiere de nye tiltakene som høydebasseng på Fegri og utskifting av deler av ozonbehandlingssystemet, samt UV-anlegget i vannbehandlingshuset ved Væleren.

Kontrollkomitéen minner fortsatt om at store deler av ledningsnettets ikke er kartfestet og at det er behov for GPS-innmålinger av kummer, knekkpunkter og stoppekraner. Dette bør være en prioritert del av driften.

Selv om vi konstaterer at vannkvaliteten og prøvene er bra, mener vi det fortsatt er viktig for Tyristrand Vannverk SA å være opptatt av faunaen og antall beitedyr, samt ridning og annen aktivitet i nærheten av vanninntaket.

Kontrollkomitéen ber styret fortsatt følge nøye med på alle bygg- og anleggstiltak som ønskes iverksatt i nedslagsfeltet.

Mattilsynet pålegger vannverket stadig nye oppgaver og krav, og spesielt i forbindelse med beredskap. Som leverandør av drikkevann må disse oppfylles, bl.a. beredskapsplaner, ROS-analyse, reservevannløsning og innkjøp av bilhenger med vanntank.

Vannforbruket, sommeren 2018: Mange meter med ledninger er skiftet ut på grunn av lekkasjer og elde de senere årene. Forbruket har tidligere år gått jevnt ned selv om antall nye tilkoblinger har økt, men i 2018 skjedde en forandring. Den tørre sommeren førte til et enormt forbruk av vann. Kontrollkomitéen har fått opplyst at to ganger i døgnet har vannbehandlingshuset levert tett opp mot maksimum av den kapasiteten det kan klare for å rense vannet. Spørsmålet er om det var mange fine grønne plener i fjor sommer eller har vi dusjet og vasket mye, ja, mye mer enn vanlig. Kanskje «for mye» moderat bruk av høytrykksspyler til bil og husvask? Periodiske lekkasjer kan en vel utelukke? Hva må til? Redusere bruken av vann for å få det ned på et normalt nivå som høst, vinter og vår, men hvordan kan det gjøres? Må vi investere i nye kostbare utvidelser? Det er stadig ønsker om nye utbyggingsområder innenfor vårt leveringsområde og det ønskes vann fra bygdas vannverk. Ved et så høyt forbruk som i fjor sommer er det trolig at dersom femti nye husstander skulle tilkobles må det innføres veldig harde vanningsrestriksjoner på sommertid. Andre vannverk har sett at ved innstalling av vannmålere går forbruket ned med ca. 20% og det er en av flere grunner for at styret startet med denne innføringen. Ringerike kommune har benyttet vannmålere i mange år. Hole kommune er i gang med det. På <https://vannforeningen.no> ligger mye informasjon, både positivt og negativt om vannmålere. I studiet som det der refereres til er det i Europa kun Norge og Storbritannia som skiller seg ut med lav vannmålerdekning. Vi medlemmer tenker nok mest på at vi har rent vann i krana og til billigst mulig pris, mens **Mattilsynet er opptatt av råvannskvaliteten i Væleren.**

Vannuttaket fra Væleren: Kontrollkomitéen vil nevne at det er avtaler for hvor mye vann som vannverket kan ta ut i året. Det er avtaler for hvor langt ned Væleren kan tappes, noe som også gjelder for Skjærdalens Brug AS og deres vannkrevende drift- og kraftbruk som det står i skjønnet. Pr. i dag går det kanskje ikke så mye til drift, men mest til strømproduksjon. **Skjønn av november 1950 sier at vannverkets uttak fra Væleren skal være maks 1400 m3 pr. døgn og skal ikke overskride 310.000 m3 i året,** det står: *«tilsvarende et midlere vannuttak pr. døgn på 850 m3 eller 9,9 liter pr. sekund»*. I skjønnet er nevnt både **13 fot reguleringen, bunnstokken og damluken,** samt at *«Væleren disponeres ca. 10 mill. m3 magasin og ved utløpet av Væleren er oppnådd en regulert vannføring av 465 sek. l»*. **Store tall, mye vann, men som drikkevann MÅ det renses.**

For retten til vannuttaket påhviler det betaling til Skjærdalens Brug AS. Tyrstrand kommune skulle den gang i 1950/51 betale kr. 3.000,- fast i årlig avgift for uttak inntil den angitte vannmengde. Avgiften indeksreguleres. **Våren 1976 ble denne avtalen utvidet og vannverket kunne om nødvendig øke uttaket til 800.000 m3 i året. For uttak mellom 310.000 m3 og 800.000 m3 er avtalen at det da skal betales etter måler.** I 1976 ble det betalt kr. 5.720,- for de første 310.000 m3. I 2017 ble vannuttaket målt til 207.000 m3 og det ble betalt kr. 31.888,-, kalt vannfallsavgift til Skjærdalens Brug AS. I 2018 var vannuttaket 254.261 m3 og fakturaen lyder på kr. 31.933,23- eks. mva. **Dette betyr at vannverket betaler for alt vann som tas ut fra Væleren. I tillegg kommer alle kostnadene med rensingen og det er jo selvsagt der de store kostnadene ligger i både investeringer og drift.**

Tyrstrand Vannverk ble som kjent etablert rundt 1950 av Tyrstrand Kommune og ble i 1954 overført til andelslaget. Allerede den gang var det med høydebasseng i planene, jfr. beskrivelser datert 13.oktober 1945 og 18.september 1950 av diplomingeniør Ragnvald Stokke. Vannbassenget på Nakkerud har vært i bruk en god del år, mens bassenget på Fegri ennå ikke er på plass. Kanskje kunne vi utvidet bassenget ved vannbehandlingshuset, men beredskapen for deler av Tyrstrand ville ikke blitt noe bedre med det alene. Dersom det oppstår et større ledningsbrudd på Tyrstrand vil mange miste vannet. Når Fegribassenget er på plass vil de

fleste her i området sannsynligvis ha vann i kranene et par dager til reparasjonen er utført. Derfor håper vi at problemene med adkomstretten løser seg raskt slik at byggingen kan komme i gang. Likevel er det et godt spørsmål om vannbehandlingshuset har stor nok kapasitet dersom medlemmene, som tidligere, skal få bruke så mye vann de ønsker og kun betale en årlig fastavgift som er lik for alle, uavhengig av forbruk. I alle fall må vi nok belage oss på at fastavgiften vil øke betraktelig og trolig vil de neste årsmøtene igjen få samme spørsmål: **Er det riktig at de med lite forbruk skal «sponse» de med høyt forbruk?**

De som har fulgt Tyristrand Vannverk i mange år har merket seg at Ringerike Kommune bidrar svært lite. I forbindelse med etableringen av andelslaget og overføring av vannverket ble det opprettet en overenskomst i september 1954, mellom den gang Tyristrand kommune og Tyristrand Vannverk A/L. Her står det bl.a.: *«Regnskapene for andelslaget, som blir å revidere av kommunerevisoren, føres på herredskontoret med herredskassereren som regnskapsfører»*. Under Robek-perioden vedtok kommunen å legge bort denne gamle avtalen. Samtidig legger kommunen til rette for utbygging her på bygda og skriver i forbindelse med arealdelen til kommuneplanen at *«drikkevann leveres av Tyristrand Vannverk»*, dette uten at styret har fått forespørsel om vi kan levere vann. Heldigvis har vi ansvarlige folk i vannverket som har fått det til og de aller, aller fleste som har ønsket tilknytning har fått det.

I det vi takker for oss vil vi, som medlemmer i Kontrollkomitéen, be alle **medlemmene ta ansvar** for situasjonen som har oppstått med to fronter, for og imot vannmålere, slik at dette ikke skaper mer splid og splittelse i bygde-samfunnet vårt. Det har dessverre foregått mye ryktespredning og feilinformasjon og dette kan igjen føre til at kommunen ser det nødvendig med kommunal overtagelse, jfr. tidligere nevnte overenskomst hvor det bl.a. står: *«Kommunen har til enhver tid rett til igjen å overta vannverket og de båndlagte midler for den eventuelle gjeld andelslaget måtte ha»*.

Takk for oss! 24. april 2019 Siri Sørli, Eli Myhrvold Michaelsen og Frank Danielsen